

Spaanse Mus te Camperduin in mei 2000

Op zaterdag 13 mei 2000 hielden Roy de Haas, Leo Heemskerk, Jan van der Laan en Wil Leurs voor de negende maal een landelijke *big day*. Om c 10:45 voerde de route naar Camperduin, Noord-Holland, op zoek naar de Rouwkwikstaart *Motacilla yarrellii* die hier in de voorgaande periode regelmatig gezien was. Het team verspreidde zich over het parkeerveld vlak bij de opgang naar de dijk van de Hondsbossche Zeewering. Alle aanwezige vogels werden gecheckt, zo ook de mussen *Passer*. Op c 4 m afstand zag LH een mus in het hek zitten met de borst naar voren. Direct waarschuwde hij de

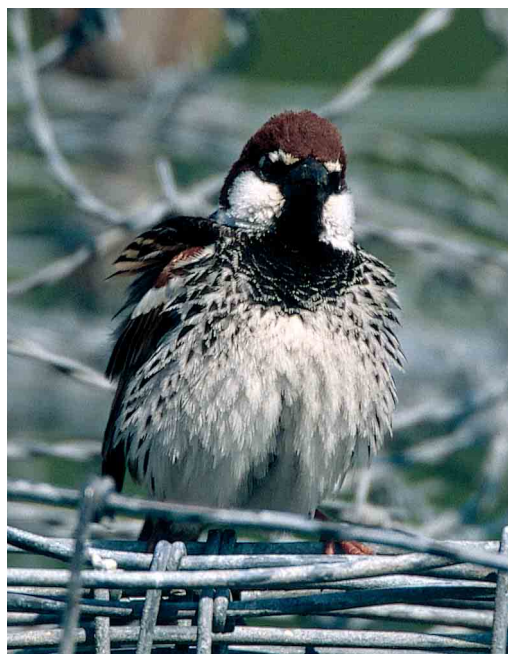
anderen met de mededeling: 'Dat lijkt wel een Spaanse Mus'. In de volgende seconden werd de vogel met zekerheid als Spaanse Mus *P hispaniolensis* gedetermineerd en kon de mogelijkheid van een hybride worden uitgesloten. Samen bewonderden zij deze onverwachte toevoeging aan de *big day*-lijst. Snel werden andere vogelaars gewaarschuwd; Nick van der Ham was dicht in de buurt en al na c 5 min ter plekke. Tot de vroege avond kon de vogel door vele 10-tallen vogelaars worden bewonderd, vaak op korte afstand. Ook werd de vogel regelmatig zingend gehoord. De volgende dag was de Spaanse Mus niet meer aanwezig.

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van Max Berlijn en foto's van Marc Guyt en

236 Spaanse Mus / Spanish Sparrow *Passer hispaniolensis*, adult mannetje, Camperduin, Noord-Holland, 13 mei 2000 (Jan van Holten)

Spaanse Mus te Camperduin in mei 2000

237-238 Spaanse Mus / Spanish Sparrow *Passer hispaniolensis*, adult mannetje, Camperduin, Noord-Holland, 13 mei 2000 (Jan van Holten)

Jan van Holten (cf Birding World 13: 186, 2000, Birdwatch 9 (98): 63, 2000, Dutch Birding 22: 179, plaat 156, 2000, 23: 340, plaat 390, 2001, Vogeljaar 46: 239, 2000; van den Berg & Bosman 2001) en videobeelden van Marc Plomp (Plomp et al 2001).

GROOTTE & BOUW Vrij grote mus, iets groter lijkend dan mannetje Huismus *P domesticus*, waarmee direct vergelijkbaar. Snavel forsier lijkend dan bij Huismus. Vaker rechtop zittend dan Huismus met in die houding meer hoekige kop.

KOP Gehele kruin warmbruin met komvormige uitloper op zijhals. Scherp afgescheiden smalle witte halsband, niet verbonden in nek. Oorstreek en wangvlek wit. Witte wenkbrauwstreep voor oog, niet tot aan snavel reikend. Zeer korte witte wenkbrauwstreep achter oog. Teugel en gedeelte rondom oog zwart, masker vormend. Kin en keel zwart.

BOVENDELEN Mantelveren zwart met witte tot licht zeemkleurige zoom. Gesleten langste schouderveren zwart met brede licht zeemkleurige buitenrand en smalle binnenrand. Rugveren zwart met smalle lichte rand. Stuit en bovenstaartdekveren effen grijsbruin.

ONDERDELEN Zwarte bef op witte ondergrond met puntige zwarte vlekken. Op middenborst aaneengesloten zwart en verbonden met zwarte keel. Zwarte tekening (pijlpunten) uitlopend op flank en naar achteren toe 'dunner' wordend. Buik vuilwit.

VLEUGEL Vleugeldekveren warmbruin met witte top aan middelste dekveren, brede witte vleugelstreep vormend. Grote dekveren en tertials bruin met donker centrum.

STAART Bovenstaart grijsbruin.

NAAKTE DELEN Snavel zwart. Oog donker. Poot donker vleeskleurig.

GELUID Zang tsjilpend, gelijkend op zang van Huismus.

RUI & SLEET Verenkleeft contrastrijk en 'netjes' overkomend.

De combinatie van beschreven kenmerken past alleen op een adult mannetje Spaanse Mus (cf Clement et al 1993, Svensson et al 1999). De enige verwarring die zou kunnen optreden is met een mannetje Italiaanse Mus '*P italiae*' (tegenwoordig veelal beschouwd als ondersoort van Spaanse Mus, *P h italiae*, cf Clement et al 1993) of een hybride Huismus x Spaanse Mus of Italiaanse Mus x Spaanse Mus maar geen van de kenmerken duidt op deze mogelijkheden (cf Clement et al 1993, Bonaccorsi & Jordan 2000). Het ontbreken van lichte veerranden in het bruin van de kop en het zwart van kin en keel en de volledig zwarte snavel duiden op een mannetje in 'zomerkleed'. Dit kleed ontstaat als de lichte veerranden van het verse kleed na de complete

Spaanse Mus te Camperduin in mei 2000

ruï van het verenkleed in juli-september geleidelijk aan afslijten. Het sterk gesleten voorjaars- en zomerkleed ziet er daardoor veel contrastrijker en 'netter' uit dan het verse najaars- en winterkleed (cf Cramp & Perrins 1994).

Deze waarneming betreft de tweede Spaanse Mus voor Nederland (cf van der Vliet et al 2001). De eerste bevond zich van 4 tot 15 mei 1997 in de tuin van het Texel Birdwatching Center bij De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland. Ook hier ging het om een mannetje (Gaxiola & Wassink 1998).

Spaanse Mussen broeden in Zuid-Spanje, Noord-Afrika, Sardinië, Zuidoost-Europa en Zuidwest-Azië. Vooral de oostelijke populaties zijn trekvogels. Het broedgebied in met name Kroatië breidt zich geleidelijk in noordwestelijke richting uit (extreme datums van aanwezigheid op Istrië zijn 23 april en 23 september; Rubinič 2001; cf Dutch Birding 24: 244, 2002). De overwinteringsgebieden liggen van Noordwest-Afrika tot Saoedi-Arabië en Noordwest-India. Als dwaalgast is de soort zeldzaam in Noord- en West-Europa met tot en met 2001 (naast de Nederlandse gevallen) c 10 gevallen, waarvan meer dan de helft in Groot-Brittannië (cf van den Berg & Bosman 2001). Voor een overzicht van West-Europese gevallen tot en met 1997 wordt verwezen naar Gaxiola & Wassink (1998). De waarneming van maximaal zes vrijwel zeker per schip meegevoerde vogels te Le Havre, Seine-Maritime, Normandië, Frankrijk, in mei 1995 geeft aan dat Spaanse Mussen in West-Europa niet op eigen kracht hoeven te arriveren (Dubois 1995). Er is bij de gevallen in Nederland geen indicatie voor een niet-wilde herkomst of een verplaatsing die niet op eigen kracht heeft plaatsgevonden. Omdat met name oostelijke Spaanse Mussen over forse afstanden trekken en ook de westelijke populaties in bepaalde mate trekbewegingen vertonen, moet de soort zeker in staat

worden geacht West-Europa op eigen kracht te bereiken (Gaxiola & Wassink 1998).

Summary

SPANISH SPARROW AT CAMPERDUIN IN MAY 2000 On 13 May 2000, an adult male Spanish Sparrow *Passer hispaniolensis* was discovered during a *big-day* at Camperduin, Noord-Holland, the Netherlands. The bird was seen for most of the day and was regularly heard singing. This is the second record for the Netherlands; the first concerned a male on Texel, Noord-Holland, on 4-15 May 1997.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.
- Bonaccorsi, G & Jordan, R 2000. Field identification of Spanish and Italian Sparrows *Passer hispaniolensis* and *P. domesticus italiae*, with reference to their hybrids, in Corsica. *Ornithos* 7: 123-128.
- Clement, P, Harris, A & Davis, J 1993. Finches & sparrows: an identification guide. Londen.
- Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- Dubois, P J 1995. Spanish Sparrows in Normandy. *Birding World* 8: 355.
- Gaxiola, B & Wassink, A 1998. Spaanse Mus op Texel in mei 1997. *Dutch Birding* 20: 64-66.
- Plomp, M, Boon, L J R, van Dam, P, Groenewoud, E, Half, R, Janssen, L, Olivier, R, Opperman, E, Sallaets, G, Wassink, A, Westerlaken, H & Kok, D 2001. Dutch Birding video-jaaroverzicht 2000. Videocassette. Linschoten.
- Rubinič, B 2001. [Expansion of the northwestern frontier of the Spanish Sparrow's *Passer hispaniolensis* breeding range along the Adriatic coast: behaviour of the new population in Croatian Istra.] *Acrocephalus* 22: 207-211. [In Slovenian; English summary.]
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. Londen.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2001. Rare birds in the Netherlands in 2000. *Dutch Birding* 23: 315-347.